

MILITAIRE INLICHTINGEN DIENST
KONINKLIJKE LANDMACHT

MAANDBERICHT

MID	
Nr.: 318/91/059/4965	
In: 11 OKT. 1991	
Vernietigen in:	CODE NR. 12.13.

Nummer: 0017676

Exemplaarnummer: 1

MAANDBERICHT SEPTEMBER 1991

Deze uitgave - een staatsgeheim dat [REDACTED] is gerubriceerd - wordt U ter beschikking gesteld door het Plaatsvervangend Hoofd van de Militaire Inlichtingendienst / Koninklijke Landmacht. Gerechtigd tot kennisneming van de inhoud zijn uitsluitend die personen die uit hoofde van hun functie daaromtrent geïnformeerd dienen te zijn. Kennisneming door niet-gerechtigden kan nadeel aan de veiligheid of het belang van de Staat of zijn bondgenoten veroorzaken. Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van de inhoud is alleen toegestaan na toestemming van PHMID/KL.

Wellicht ten overvloede worden geadresseerden erop gewezen dat zij zich ten aanzien van dit stuk dienen te houden aan de aanwijzingen voor de beveiliging van staatsgeheimen en vitale onderdelen bij de rijksdienst (vastgesteld bij besluit van de minister president, minister van Algemene Zaken van 20 januari 1989, nr. 89 MO 011818) cq de voor het Ministerie van Defensie geldende afgeleiden daarvan.

Bij vermissing en/of compromittering dient MID/KL onmiddellijk in kennis te worden gesteld. In afwijking tot de vigerende bepalingen met betrekking tot het vernietigen van geclassificeerde documenten dient dit document voor uiterlijk 31 oktober 1992 te worden geretourneerd aan:

HMID/KL-B bur Productie
Postbus 96904
2509 JH DEN HAAG

MID/KL behoudt zich het recht voor op de naleving van bovenstaande voorwaarden toe te zien.

[REDACTED]

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

MAANDBERICHT

Het maandbericht is een uitgave van de Militaire Inlichtingendienst Koninklijke Landmacht. Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de militaire veiligheidstoestand van de Koninklijke Landmacht, De Centrale Organisatie van het Ministerie van Defensie en de bondgenoten hier te lande.

Eventuele reacties op de bijdragen kunt U richten aan:

HMID/KL-B
postbus 96904
2509 JH Den Haag
t.a.v. Sitcen MID/KL-B
tel.: 070-3281681

INHOUD

1. ALGEMEEN

2. BERICHTGEVING

- a. inlichtingenactiviteiten in het algemeen
- b. terreurdreiging in samenhang met vredesconferentie over het Midden-Oosten

3. INCIDENTEN

- a. algemeen
- b. actueel kwantitatief overzicht juli, augustus en september
- c. toelichting

4. AANBEVELINGEN MILITAIRE VEILIGHEID

MAANDBERICHT MID/KL-B

1. ALGEMEEN

Voor u ligt het maandbericht over de maand september 1991 van MID/KL-B. In dit bericht zal nader worden ingegaan op de Sovjet-inlichtingendiensten en een mogelijke terreurdreiging naar aanleiding van een eventuele aanwijzing van Nederland als gastland voor een te houden Vredesconferentie over het Midden-oosten. Indien daartoe aanleiding bestaat zullen tussentijdse rapportages (CINTSUM, CINTREP) worden uitgebracht.

2. BERICHTGEVING

a. Inlichtingenactiviteiten in het algemeen.

In dit maandbericht wordt nader ingegaan op een laatste stand van zaken met betrekking tot het Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti (KGB) en Glavnoje Razvedivatelnije Upravlenje (GRU). Gezien de ontwikkelingen in de Sovjet Unie kan het niet meer zijn dan een momentopname.

Er heerste algehele verwarring in de Sovjet Unie na de staatsgreep j.l. augustus door de "Bende van Acht". Over één ding waren de berichten duidelijk, de hervormingen en de overgang naar een vrije markteconomie werden door het nieuwe Staatscomité ondersteund, alleen wilden zij een herstel van recht en orde, discipline en Sovjet-patriottisme. De mislukking van deze staatsgreep kan een werkelijke opening geven ten gunste van het democratiseringsproces. De conservatieve Apparatchiks zijn echter nog niet geheel van de sleutelfuncties verdreven en zullen met name op regionaal en lokaal niveau de hervormingen voor lange tijd kunnen tegenwerken. Ook de ontwikkelingen in Oost-Europa dwingen zowel de Sovjet Unie als ook de voormalige WP-landen tot heroriëntatie van politieke, economische en militaire ideologie en opvattingen. Deze heroriëntatie raakt vanzelfsprekend ook de inlichtingendiensten.

Duitsland blijft nog steeds een der belangrijkste doelwitten van de Sovjet-inlichtingendiensten. Sinds het einde van de "Koude Oorlog" richten het KGB en GRU hun activiteiten op het vergaren van economische en technologische informatie. In de nieuwe wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, die per mei '91 door de Opperste Sovjet werd aangenomen, heeft het KGB nieuwe aandachtsgebieden waaronder bestrijding van drugs, wapenhandel en criminaliteit.

Een groot verlies voor het KGB en GRU was de ontbinding van het Ministerium für Staatssicherheit (MfS). Het wegvallen van deze dienst heeft grote consequenties gehad:

- (1) de operatie-basis dicht bij de NAVO viel weg;
- (2) de informatiestromen vanuit het MfS hielden op te bestaan. Een groot aantal informanten is echter overgenomen en er is toegang tot een groot potentieel aan ex-MfS medewerkers.

Als gevolg van de technologische prestaties van de geallieerden in de Golfoorlog zijn de activiteiten van de GRU toegenomen.

Gesteld moet worden, dat inlichtingenactiviteiten in alle NAVO-lidstaten onverminderd doorgaan waarbij o.a. NAVO-hoofdkwartieren belangrijke doelwitten vormen.

GRU

Taken:

Het tijdig en adequaat onderkennen van oorlogsvoorbereidingen tegen de Sovjet Unie. Interessesgebieden hierbij zijn de strijdkrachten, bewapening en uitrusting en operationele aspecten. Daarnaast wordt ook op strategisch niveau informatie verzameld, t.w.:

- Militair-economisch
- Militair-politiek
- Wetenschap en Technologie met een militaire betekenis

Structuur

De GRU vormt een zgn Hoofddirectoraat van de Generale Staf. Het hoofd van de GRU wordt geassisteerd door een aantal plaatsvervangers die elk een specifiek gebied bestrijken.

Onderverdeling:

Geografische directoraten

Zgn geografische directoraten houden zich bezig met het verzamelen van strategische inlichtingen op militair-politiek en militair-economisch gebied, per directoraat een bepaald geografisch deel van de wereld. De directoraten zijn verdeeld in een aantal directies die op hun beurt weer onderverdeeld zijn in secties waarbij landen c.q. landengroepen binnen de resp. verantwoordelijkheidsgebieden vallen.

Operationele inlichtingen

Een directoraat houdt zich bezig met het verzamelen van inlichtingen betreffende de dislocatie van strijdkrachten, bewapening en uitrusting, troepen- en vlootbewegingen, sterktegegevens etc. op vnl operationeel niveau.
Organisatorische opbouw:

- Departement 1 : Operationele inlichtingen
- Departement 2 : Agenten-operaties
- Departement 3 : Speciale eenheden (spetsnaz)
- Departement 4 : Informatievoorziening
- Departement 5 : Elektronische inlichtingen en interceptie-gegevens.

Bij de hogere staven van de krijgsmachtdelen en de militaire districten zijn GRU-afdelingen gecoloeerd welke een analoge organisatiestructuur kennen. Deze afdelingen verlenen rechtstreekse steun aan de betreffende commandanten in een situatie die vergelijkbaar is met 'onder operationele bevelstelling'.

Communicatie inlichtingen

Een directoraat is belast met interceptie-werk (in al zijn hoedanigheden)

Hierbij wordt interceptie gepleegd op radioverbindingen waarbij het accent ligt op militaire verbindingen van de VS en die van de NAVO. Ook houdt men zich bezig met radar-interceptie.

Een zgn Technische Stafgroep binnen dit directoraat heeft de supervisie over het interceptiewerk, dat verricht wordt vanuit de legale rezidentura's bij de diverse ambassades van de Sovjet Unie.

Informatie Directoraten

Zgn Informatie-directoraten zijn belast met informatie-verwerking, research, analyse, documentatie en overige ondersteunende taken.

Bijzondere componenten

Het Directoraat Buitenlandse Verbindingen "Upravleniye Vneshnikh Snosheniy" (UVS) is het liaison directoraat van het Sovjet Ministerie van Defensie met de in Moskou geaccrediteerde buitenlandse militaire attaché's. Alhoewel UVS-officieren banden met de GRU ontkennen zijn het in de meeste gevallen inlichtingen-officieren van die dienst. De open taak van het UVS is het verlenen van hulp aan de militaire attaché's, echter de inlichtingen en beveiligingstaak is veel belangrijker waarbij

- het isoleren van militaire attaché's van door het GRU niet gewenste contacten.
- de controle op bestaande Sovjet-contacten van de attaché's.
- het beoordelen van de geschiktheid van militaire attaché's voor recruteringspogingen.
- het opmaken van profielschetsen van militaire attaché's

de belangrijkste componenten vormen.

Formeel maakt het UVS geen deel uit van de GRU-organisatie.

In recente Sovjet kranteartikelen stond over te verwachten veranderingen bij het GRU vermeld dat partij organisaties binnen het GRU inmiddels opgeheven zijn en militair-politieke organen geliquideerd zullen worden.

Nogmaals werd benadrukt dat het GRU niet bij de coup j.l. augustus betrokken zou zijn geweest. Er zijn echter aanwijzingen die er op duiden dat dit laatste bezijden de waarheid is. De GRU zou tijdig 'bewijsmateriaal' in relatie tot betrokkenheid bij de coup hebben vernietigd. Medewerkers van de GRU hebben een spreekverbod terzake opgelegd gekregen.

Door de politieke veranderingen en de noodzaak tot internationale samenwerking is het niet langer verantwoord om vanuit de officiële vertegenwoordigingen op agressieve wijze inlichtingenactiviteiten te ontplooiën. Er zal naar verwachting een accentverschuiving in deze plaatsvinden richting illegale netwerken en agenten. Een consequentie hiervan is dat het wegvallen van een diplomatieke dekmantel de offensieve inlichtingenactiviteiten nadelig beïnvloedt. Ook de conversie van militaire industrie naar civiele industrie in de ontwikkeling naar een markteconomie en de reorganisatie/reductie van de strijdkrachten zullen uitwerkingen hebben op de GRU-organisatie met consequenties voor de taak- en samenstelling.

KGB

Wat de houding van het KGB na de interne veranderingen en onder de leiding van de "liberale" BAKATIN zal zijn, moet worden

afgewacht. Hetzelfde geldt voor de machtsfactor die het KGB in de Sovjet Unie inneemt.

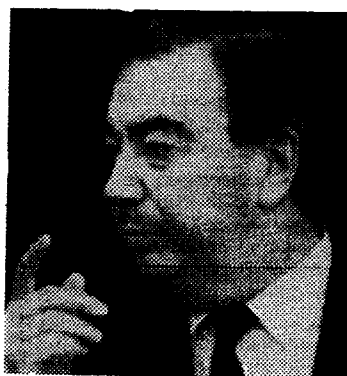
De nieuwe KGB-leider heeft al een reeks topfunctionarissen ontslagen en liet weten dat de top helemaal ontbonden zou worden. Het repressieve deel van het apparaat zal grondig gewijzigd worden, o.a. zijn KGB-troepen reeds onder bevel gesteld van het Min van Defensie.

De kernactiviteiten van het nieuwe KGB, onder een nieuwe naam, zullen zich richten op:

- buitenlandse inlichtingen
- contra-inlichtingen
- strijd tegen de zware criminaliteit, m.n. terrorisme, corruptie, hoogverraad en opruiing tot etnische conflicten.

Er komen afzonderlijke organisaties voor binnen en buitenland naar voorbeeld van de CIA en het FBI. De verwachting van BAKATIN is, dat de Sovjet Unie en de Verenigde Staten minder spionage bij elkaar zullen gaan plegen; e.e.a. is reeds opgenomen met de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, James Baker. De Midden-Oosten-onderhandelaar

JEVGENY PRIMAKOV
krijgt de leiding
over het KGB
buitenland.

Jevgeny Primakov

b. Terreurdreiging in samenhang met de vredesconferentie over het Midden-Oosten

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat Den Haag zal worden gekozen als plaats van samenkomst voor de internationale vredesconferentie over het Midden-Oosten.

Dit kan betekenen dat Nederland niet alleen de belangstelling krijgt van de internationale media, maar evenzeer van extremistische groeperingen die om diverse redenen er belang bij (kunnen) hebben het nu lopende diplomatieke vredesproces met gewelddaden of het dreigen ermee te beïnvloeden c.q. te verstoren.

Hierbij moet in eerste plaats gedacht worden aan Palestijnse groeperingen, wanneer bij de aanstaande vredesconferentie niet of onvoldoende tegemoet gekomen wordt aan hun verlangens. Sommige van deze Palestijnse groeperingen zijn namelijk van mening dat thans minder tegemoet zal worden gekomen aan de wensen van de Palestijnen mede als gevolg van de door de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) gegeven steun aan IRAQ tijdens de Golfkrisis en het wegvallen van Oost-Europa en de Sovjet Unie als ondersteuningsbasis.

De Palestijnse organisaties, waarvan op dit moment de meeste dreiging lijkt uit te gaan, zijn de Palestijnse Islamitische JIHAD, een verzamelnaam voor tenminste een zestal fundamentalistische groeperingen, en the Popular Front for the Liberation of Palestine / General Command (PFLP/GC).

De JIHAD verzet zich tegen iedere dialoog met Israël, terwijl het PFLP/GC wordt gesteund door Iran, dat niet uitgenodigd is als deelnemer aan de vredesconferentie en zich mogelijk wil laten gelden.

Ook niet-Palestijnse groeperingen kunnen een dergelijke wereldwijde conferentie met al de publiciteit er omheen als doelwit kiezen om, hetzij vreedzaam, hetzij gewelddadig, de aandacht te vragen voor hun probleem. Te denken hierbij valt aan volkeren zonder thuisland, maar ook aan strijdende partijen in etnische conflict-gebieden.

Gesteld kan worden dat de terreurdreiging in Nederland zal toenemen zodra het besluit valt om Den Haag aan te wijzen als vergaderplaats voor de vredesconferentie over het Midden-Oosten.

In hoeverre Nederlandse overheidsinstellingen en bedrijven daar schade van kunnen gaan ondervinden, is momenteel nog niet in te schatten, maar het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat deze een doelwit zullen zijn van terroristische acties. Voor de Nederlandse krijgsmacht geldt hiervoor hetzelfde. Toch blijft waakzaamheid geboden vanaf het moment dat Nederland zal optreden als gastland.

3. INCIDENTEN

a. Algemeen

- (1) Opname van (vermoedelijke) incidenten in dit overzicht geven slechts een globaal inzicht in het aantal meldingen dat bij MID/KL-B binnengekomen is; de contra-inlichtingen relevantie is door onderzoek bepaald.
- (2) Opname in het overzicht van specifieke zaken op crimineel gebied is slechts dan gebeurd als een contra-inlichtingen aspect kon worden aangetoond dan wel werd vermoed.
- (3) Veiligheidsincidenten die hebben plaatsgevonden op het Ministerie van Defensie en/of bij objecten van andere krijgsmachtdelen zijn in dit overzicht niet opgenomen.
- (4) Datum opmaak overzicht: 30 september 1991.
- (5) Een vergelijk met het kwantitatief overzicht in ons eerste maandbericht is slechts ten dele mogelijk, daar:
 - (a) de activiteiten zijn herschikt (zie 3. b. Legenda);
 - (b) daar resultaten van onderzoeken nadjlen op het plaatsvinden van incidenten kunnen toen niet-opgenomen incidenten nu wel opgenomen zijn, daar de contra-inlichtingen relevantie is aangetoond dan wel sterk kon worden vermoed.

b. Kwantitatief overzicht juli, augustus en september 1991.

Legenda:

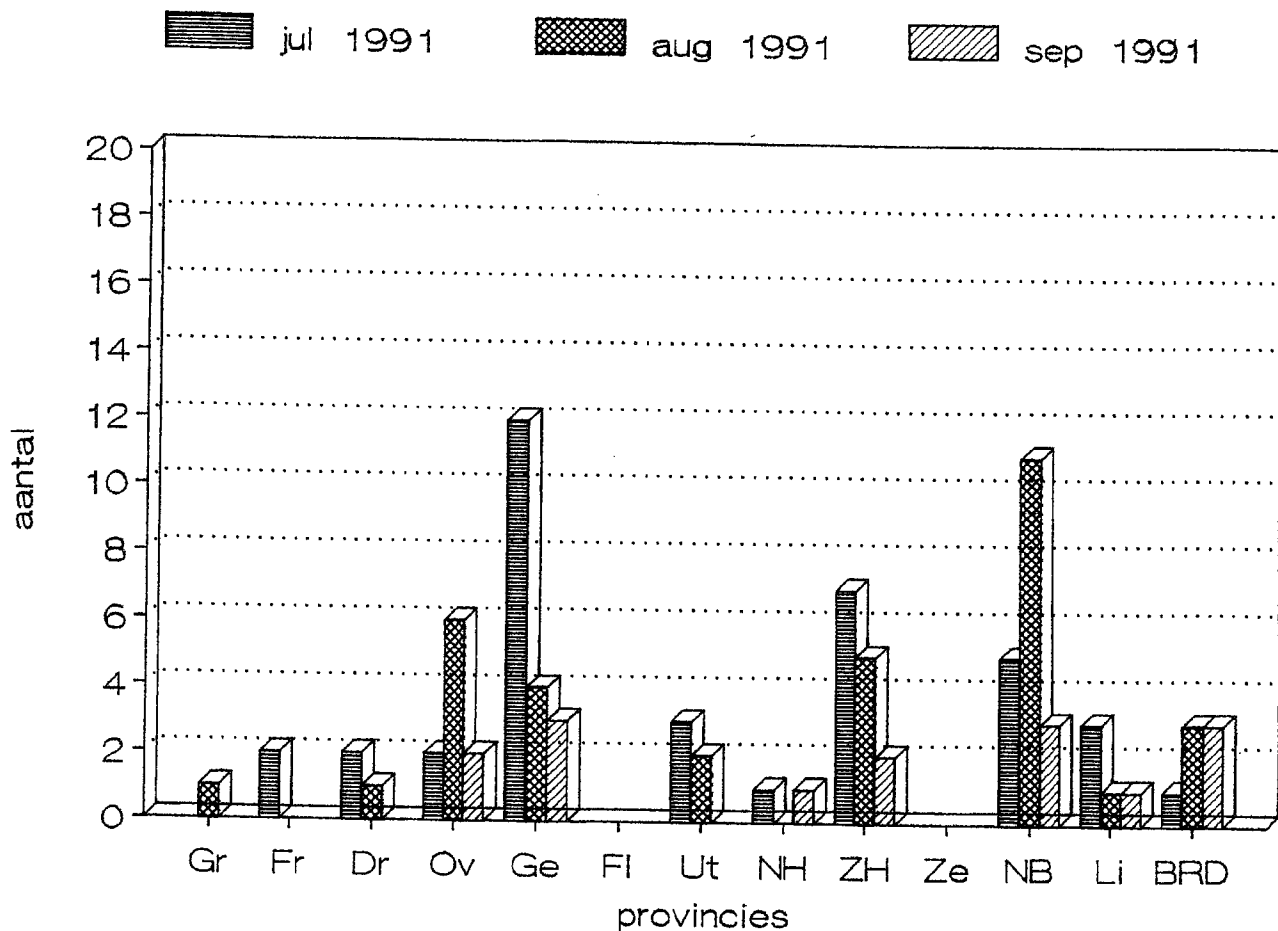
- Groep 1: **activisme / extremisme**
- a: demonstraties, blokkades en/of bezettingen
 - b: verf-, plak- en/of kladacties
 - c: verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke
 - d: overige
- Groep 2: **(moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur**
- a: beschadiging, vernieling en/of brandstichting
 - b: vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal
- Groep 3: **(vermeende) verdachte belangstelling**
- a: door waarneming / observatie
 - b: idem 3.a. + registratie d.m.v. foto, film. video en/of schetsen
 - c: door vraagstelling

		1				2		3		
		a	b	c	d	a	b	a	b	c
Groningen	jul '91									
	aug '91	1								
	sep '91									
Friesland	jul '91					1	1			
	aug '91									
	sep '91									
Drenthe	jul '91	1					1			
	aug '91						1			
	sep '91									
Overijssel	jul '91							2		
	aug '91		1				2		2	1
	sep '91						1		1	
Gelderland	jul '91	2				6	1	1	2	
	aug '91	1				1	1		1	
	sep '91		1	1		1				
Flevoland	jul '91									
	aug '91									
	sep '91									
		a	b	c	d	a	b	a	b	c
		1				2		3		

		1				2		3		
		a	b	c	d	a	b	a	b	c
Utrecht	jul '91						1	1	1	
	aug '91						1		1	
	sep '91									
N-Holland	jul '91						1			
	aug '91									
	sep '91							1		
Z-Holland	jul '91						1	3	1	2
	aug '91			1			2	1	1	
	sep '91					1	1			
Zeeland	jul '91									
	aug '91									
	sep '91									
N-Brabant	jul '91					4			1	
	aug '91					7	1	2	1	
	sep '91					2	1			
Limburg	jul '91							3		
	aug '91						1			
	sep '91							1		
Seedorf(+)	jul '91						1			
	aug '91				1	1		1		
	sep '91	1					2			
		a	b	c	d	a	b	a	b	c
		1				2		3		

c. Grafisch overzicht:

Veiligheidsincidenten jul, aug & sep '91

d. Verklaring extremen

In de verslagperiode hebben de volgende gebeurtenissen sterke invloed gehad op de stijging van het aantal veiligheidsincidenten:

- (1) Nederland (geen specifieke provincie):
 - (a) Desert Farewell (vanaf jul '91);
 - (b) Reforger (vanaf aug '91);

- (2) Drenthe:
Alternatieve Vierdaagse (jul '91);
- (3) Overijssel:
Alternatieve Vierdaagse (jul '91);
- (4) Gelderland:
 - (a) Open dag Ede (24 aug);
 - (b) Open huis Westenbergkazerne Schalkhaar (24 en 27 aug);
- (5) Noord-Brabant:
Vredesactiekamp vliegbasis Woens-drecht (Vakmobiël); hoewel niet direct gericht tegen de Koninklijke Landmacht heeft dit kamp een behoorlijke uitstraling naar KL-objecten gehad.

Bovendien is de extreme waarde van het aantal incidenten in:

- Gelderland in juli 1991 te wijten aan een aantal gevallen van moedwillige vernieling die geen onderlinge relatie met elkaar hebben;
- Zuid-Holland in juli en augustus 1991 te verklaren door een hoeveelheid los van elkaar staande inbreuken op de militaire veiligheid;
- Noord-Brabant in augustus 1991 hoofdzakelijk toe te schrijven aan het vredesactie-kamp van VAKMOBIËL. (N.B. in tabel en grafiek de activiteiten richting andere krijgsmacht-delen NIET meegenomen).

e. Verwachtingen

- (1) De uitgesproken verwachting in het vorige maandbericht onder punt 4. Toekomstige ontwikkelingen is onverkort van kracht.
- (2) De verwachte activiteiten van Vakmobiël die gericht zullen zijn tegen een KLu-object, maar ook een uitstraling kunnen hebben op een KL-object zijn middels een CINTREP bekend gemaakt aan belanghebbenden.

4. AANBEVELINGEN MILITAIRE VEILIGHEID:

Adviezen m.b.t. inlichtingen activiteiten.

- a. Ingrijpende reorganisatie van de strijdkrachten en het KGB mag niet tot de misvatting leiden dat de inlichtingendreiging, uitgaand van de Sovjet Unie, is verdwenen. De inspanningen van de inlichtingendiensten blijven voortduren waarbij nieuwe bronnen worden aangeboord. Ook zullen door personele uitwisselingen, het houden van voordrachten, informatiebijeenkomsten etc. contacten gaan ontstaan die benut worden voor inlichtingendoeleinden. Voor de MID/KL-organisatie zijn het doorgeven van deze uitwisselingen en contacten van groot belang om vast te kunnen stellen wat de werkelijke intenties van de contacten zijn.
- b. In het algemeen wordt speciale aandacht gevraagd voor het melden van alle verdachte belangstelling met name in de regio's Noord-Brabant en Gelderland. Meer specifiek geldt deze aanbeveling voor de omgeving Schaarsbergen (geplande lokatie voor de luchtmobiele brigade) en Eibergen.